

Отже, можна зробити висновок, що конкретні виробничо-технічні умови в об'єднаннях і на підприємствах промисловості надзвичайно різноманітні. Разом з тим єдність удосконалень основ організації промислового виробництва дає змогу розробити загальну удосконалену в цілому організацію виробництва, що має бути адаптована до конкретних економічних умов.

РОЛЬ ЕКВІФІНАЛЬНОСТІ ПРИ ВИБОРІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА В ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

*Лінькова О.Ю., к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
НТУ «ХПІ», м. Харків, Україна*

Актуальність даної теми дослідження полягає в тому, що властивість еквіфінальності серед основних характеристик відкритих систем найменш вивчена і містить найбільший потенціал підвищення ефективності при виборі стратегії розвитку промислового підприємства в постіндустріальному суспільстві.

Проблеми прогнозування розвитку відкритих систем активно досліджуються вітчизняними та закордонними вченими, але залишається недостатньо розкритим питання стосовно реалізації властивості еквіфінальності на промислових підприємствах.

Метою публікації є аналіз властивості еквіфінальності на прикладі промислових підприємств. Завдання публікації – виявлення актуальних проблем практичного використання властивості еквіфінальності при прогнозі стратегії розвитку промислового підприємства та обґрунтування напрямків їх вирішення.

Еквіфінальність (лат. *aequus* – равний, співрозмірний, *finalis* – кінцевий) – це властивість динамічної системи приходити різними шляхами з різних початкових станів в один і той самий фінальний стан незалежно від випадкових змін середовища. Еквіфінальність притаманна, відкритим системам і має велике значення для будь-яких економічних систем. В організації менеджменту промислових підприємств має бути закладений механізм, який забезпечує його вихід протягом встановленого періоду на кінцеві економічні параметри: обсяг продаж, прибуток, тривалість технологічного циклу, якість. В умовах прискореної інтеграції економіки України до ринків європейського економічного простору вивчення властивості еквіфінальності набуває найбільшого практичного значення. Досягнення цієї мети може бути реалізовано за альтернативними варіантами, які відрізняються розміром поточних і разових витрат. Тому виникає ще одне завдання – вибір економічно доцільного варіанта. Саме наявність перспективної стратегії розвитку промислового підприємства створює основу для стійкого функціонування системи. Використання формальних еквіфінальних умов в апараті дослідження процесу вибору ефективної стратегії

розвитку промислового підприємства розширює поняття багатокритеріальної оптимальності управління.

Передумовою розробки теорії нечітких множин (fuzzy-set theory) є принцип несумісності, згідно з яким складність системи і точність, з якою її можна описати традиційними математичними методами, по суті суперечливі один одному.

Методи нечіткої логіки дозволяють будувати логіко-лінгвістичні моделі, які відображають загальну постановку задачі, використовуючи якісні уявлення відповідні способам міркувань і прийняття рішень. Відповідно до теорії нечітких множин: A (варіанти стратегії розвитку промислового підприємства) – деяка підмножина універсальної множини E (розвиток підприємства), а x – елемент множини E (технологія). У звичайній (чіткій) теорії множин функція приналежності елемента x підмножині A може приймати два значення (нова, стара): $\mu_A(x) = 1$, якщо $x \in A$
 $\mu_A(x) = 0$ якщо $x \notin A$

У теорії нечітких множин функція приналежності елемента x підмножині A може приймати будь-які значення на відрізку (з елементами оновлення) $[0, 1]$, при цьому підмножину A називають нечіткою.

Для визначення виду функцій приналежності розроблені різні експертні методи. У ряді випадків використовують типові форми функцій належності, тоді методом експертних оцінок визначається тип функцій приналежності і їх параметри.

Оскільки можливі різні альтернативи забезпечення еквіфінальності на одному підприємстві, то це дозволяє виділити групи критеріїв для різних варіантів переходу національних промислових підприємств до європейських стандартів господарювання: час; якість; витрати енергоресурсів; рівень технології; забруднення оточуючого середовища; стандарти управління персоналом.

Умови еквіфінальності є необхідними при виборі стратегії розвитку промислового підприємства. Для вибору типу функцій приналежності параметрів необхідно скласти базові альтернативи розвитку промислового підприємства, таблиця 1. З якої видно, що перша альтернатива оптимістична і для її реалізації існують найвищі фінансові витрати, третя – песимістична але витрати мінімальні і на інтервалі між двома альтернативами існує певне середнє значення (альтернатива 2) за критеріями, які аналізуються.

Основні проблеми реалізації варіантів стратегії розвитку вітчизняних промислових підприємств: велика вартість інвестицій; застарілі технології; висока енергозатратність виробництва.

Після вибору типової функції реалізації альтернативи постає питання результату, який можна отримати: види товарів та їх обсяги реалізації на європейських ринках. Для прогнозу даного результату можна проаналізувати досвід країн, які вступили до Європейського об'єднання держав нещодавно.

Після математичного розрахунку оптимального варіанту досягнення властивості еквіфінальності можна вирішувати питання щодо складу підприємств, які будуть активно приймати участь в реалізації запланованого результату та обсяги інвестицій з вирішенням оптимальних джерел їх залучення. При цьому за теорією нечітких множин

залишається можливість активного створення нових підприємницьких структур як на плановій так і на ініціативній основі.

Таблиця 1

Параметри груп критеріїв переходу національних промислових підприємств до європейських стандартів господарювання за базовими альтернативами їх розвитку

№	Групи критеріїв	Параметри за альтернативами розвитку промислових підприємств		
		Альтернатива 1	Альтернатива 2	Альтернатива 3
1	Час	До одного року	До двох років	Понад два роки
2	Вартість	Висока	Середня	Низька
3	Якість	Відповідає міжнародним стандартам якості	Відповідає національним стандартам якості	Не відповідає стандартам якості
4	Витрати енергоресурсів	Низькі	Середні	Високі
5	Рівень технології	5-6	3-4	3-4
6	Забруднення оточуючого середовища	Відповідає міжнародним стандартам	Відповідає національним стандартам	Не відповідає стандартам
7	Стандарти управління персоналом	Міжнародні	Національні	Відсутні

Нечітке управління особливо корисне на промислових підприємствах тому, що технологічні процеси є занадто складними для аналізу за допомогою загальноприйнятих кількісних методів і доступні джерела інформації інтерпретуються якісно. Нечітка логіка за таких умов забезпечує ефективні засоби відображення невизначеностей реального світу, що дозволяє побудувати модель управління підприємством адекватну реальності.

Результати дослідження. Основні напрямки вирішення проблем прогнозування стратегії розвитку промислового підприємства в умовах постіндустріального суспільства: моделювання розвитку підприємства на основі реалізації властивості еквіфінальності та теорії нечітких множин.

Висновки. Для найбільш точного прогнозу результатів стратегії розвитку промислового підприємства виникає потреба комплексного підходу до вибору альтернативи досягнення властивості еквіфінальності їх розвитку.

Напрямки для проведення подальших наукових досліджень. Практична апробація економіко-математичних моделей (на основі властивості еквіфінальності) щодо вибору стратегії розвитку промислового підприємства.

Список літератури:

1. Андрейчиков А.В. Анализ, синтез, планирование решений в экономике / А.В. Андрейчиков, О.Н. Андрейчикова // М. : Финансы и статистика, 2000. – 368 с.

2. Борисов А.Н. Принятие решений на основе нечетких моделей: примеры использования / А.Н. Борисов, О.А. Кроумберг, И.П. Федоров // Рига: Зинатве, 1990. – 184 с.

3. Нечеткие множества в моделях управления и искусственного интеллекта / Под ред. Д.А. Поспелова. – М. : Наука, 1986. – 312 с.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

*Паніж Ю.С., к.е.н., доцент кафедри менеджменту виробничої сфери,
Корфанті Ю.В., студент,
ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна*

Одним з важливих чинників підвищення ефективності підприємницької діяльності є ефективне управління запасами. Сучасні підприємства ще не включили управління запасами до складу основних напрямків активно здійснюваної стратегії своєї поведінки у ринковому середовищі і явно недостатньо використовують даний фактор підвищення конкурентоспроможності.

Запаси підприємства - це найзначніша частина оборотного капіталу. Велика кількість запасів веде до «заморожування» частини матеріальних ресурсів, уповільнює їх оборот; підвищує витрати обігу, пов'язані зі зберіганням запасів сировини і матеріалів; зменшує прибуток підприємств і, в кінцевому рахунку, загалом знижує ефективність виробництва. З іншого боку, занижені запаси можуть виявитися недостатніми для забезпечення безперервності і ритмічності виробничого процесу і також привести до збитків, пов'язаних з простоями, невиконанням виробничих завдань або виконанням їх із запізненням. Тому кожне підприємство повинно прагнути до того, щоб виробництво вчасно і в повному обсязі забезпечувалось усіма необхідними ресурсами і в той же час вони мають не залежуватися на складах.

Рішення вищевикладених проблем можна досягти більш ефективним використанням запасів, впроваджуючи нові технології, замінюючи дорогі матеріали більш дешевими без зниження якості продукції, скорочуючи відходи і втрати у виробничому процесі. Організація аналізу запасів - один з найбільш складних ділянок роботи. Таким чином, з вищесказаного випливає, що обрана тема досить актуальна.

Основна мета управління запасами на підприємстві - знизити загальні щорічні витрати на утримання запасів до мінімуму за умови задовільного обслуговування споживачів. Ефективне управління запасами дозволяє організації задовольняти або перевищувати очікування споживачів, створюючи такі запаси, які максимізують чистий прибуток. До основних проблем ефективного управління запасами відносяться наступні: